

Український ВІСНИК

E-mail:
ukrainskyi.visnyk@gmail.com

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XX. № 21-22 (листопад) 2013

*«Замість тебе в
саду раптом сніг,
раптом сніг,
Ранній сніг на
зеленому листі ...»*

Михайло Ткач

Прочитайте:

- ❖ Розмова з українським депутатом Іваном Марочком
- ❖ Честь і шана синам Негостини
- ❖ 50 років на кафедрі фізичного виховання і спорту
- ❖ Де проживають задунайські українці (I)
- ❖ Вінницька «Вишенька» у Ясах
- ❖ Українці придбали церкву Анни Ярославни біля Парижу
- ❖ Празник Михайла
- ❖ Сторінку письменника
- ❖ Веселу сторінку

Прикордонне співробітництво між Марамороським повітом та Івано-Франківським регіоном України

15 листопада 2013 року до Мараморощини завітали українці з Івано-Франківського регіону, щоб обговорити питання, пов'язані з відкриттям пункту пропуску через румунсько-український державний кордон в районі Поєніле де суб Мунте – Румунія та Шибене – Україна.

На чолі делегації української сторони був перший заступник Івано-Франківської обласної державної адміністрації Василь Плавник, а до делегації входили радник-посланник Посольства України в Румунії Теофіл Рендюк, голова районної держадміністрації та районної ради Верховинського району, директор проекту української сторони Оксана Теодорович, проектант і кореспонденти мас-медіа.

З румунської сторони брали участь префект Марамороського повіту Антон Рогіян, голова Повітової ради Замфір Чічеу, заступники голови Повітової ради Габріел Зетя і Еміл Марінеску, голова Союзу Українців Румунії Степан Бучута, перший заступник голови СУРу Мирослав Петрецький, примар села Русь-Поляни (Поєніле де суб Мунте) Штефан Онча, координатор проекту Василь Попович.

Учасники круглого столу, який відбувся в конференційному залі Марамороської префектури, висловили свої бажання і підтримку щодо розширення співвідносин між Румунією та Україною і розв'язання питань щодо спорудження торговельного мосту між містом Сігету Марамацией – Румунія та Біла Церква – Україна, також ухвалили Резолюцію щодо відкриття міжнародного пункту пропуску через румунсько-український державний кордон в районі Поєніле де суб Мунте (Русь-Поляни) та Шибене. Подаємо резолюцію.

РЕЗОЛЮЦІЯ

Ми, представники органів влади й громадськості Румунії та України – учасники круглого столу, що відбувся 15 листопада 2013 р, в місті Бая-Маре (повіт Марамуреш, Румунія), обговорили питання, пов'язані з відкриттям пункту пропуску через румунсько-український державний кордон в районі Поєніле де суб Мунте та Шибене.

На наше переконання, відкриття зазначеного пункту пропуску є необхідним кроком, що дасть потужний поштовх для соціального та економічного розвитку як місцевих громад, розташованих по обидва боки державного кордону, так і повіту Марамуреш та Івано-Франківської області загалом, пожвавить транскордонні зв'язки між нашими громадами, регіонами та державами.

Нині ідея відкриття пункту пропуску набуває реальних обрисів, і ми цінуємо зусилля та реальні кроки центральних та місцевих органів влади Румунії та України, спрямовані на відкриття пункту пропуску. Сподіваємось, що конструктивна та послідовна позиція обох сторін дозволить вже найближчим часом зреалізувати те, на що вже багато років сподіваються сотні тисяч українців та румунів.

Закликаємо Уряди Румунії та України не пізніше 2014 року укласти міжнародний договір щодо відкриття міжнародного пункту пропуску через румунсько-український державний кордон в районі Поєніле де суб Мунте та Шибене, а також здійснити всі необхідні дії та заходи для реального започаткування його діяльності. Ми впевнені, що ця нелегка, проте важлива робота буде гідно оцінена нинішніми та майбутніми поколіннями наших співгромадян по обидва боки державного кордону.

Українці придбали церкву Анни Ярославни біля Парижу

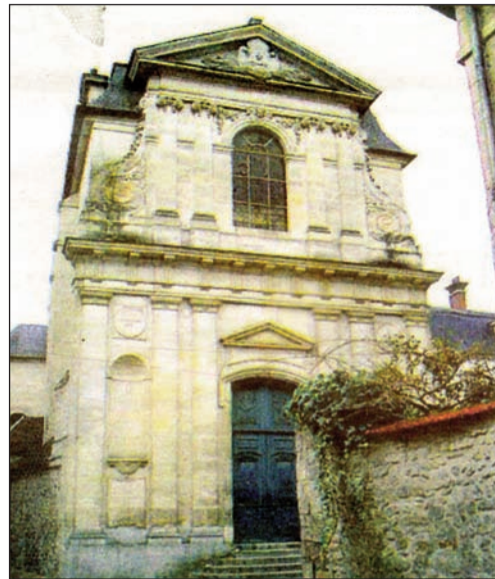
САНЛІС, Франція. – 27 вересня Єпархія Св. Володимира Української Греко-Католицької Церкви на чолі з Єпископом Борисом Гудзяком, президентом Українського Католицького Університету, придбала церкву в Санлісі (45 кілометрів від Парижу) поруч з Абатством Св. Венсана, яке заснувала Королева Франції Анна Ярославна у 1060 році.

Саме у Санлісі в XI ст. мешкала королева – донька Ярослава Мудрого. При церкві діятиме Культурний центр Анни Ярославни, який представлятиме українську культуру та розвиватиме українсько-європейську співпрацю.

Він також зазначив, що церква буде носити ім'я святих благовірних князів-страстотерпців Бориса і Гліба, рідних дядьків Анни.

Церква була придбана за 203 тис. євро на пожертви українців з України, Франції, Англії, США та Канади. За попередніми підрахунками на ремонт та облаштування потрібно 1.5 млн. дол., адже церква вже майже 100 років була в приватній власності. Ремонт розпочнеться наступного року.

Церква має також великі підземелля, у яких є катакомби з римських часів. У приміщенні церкви діятимуть виставки та відбуватимуться різноманітні культурні заходи.

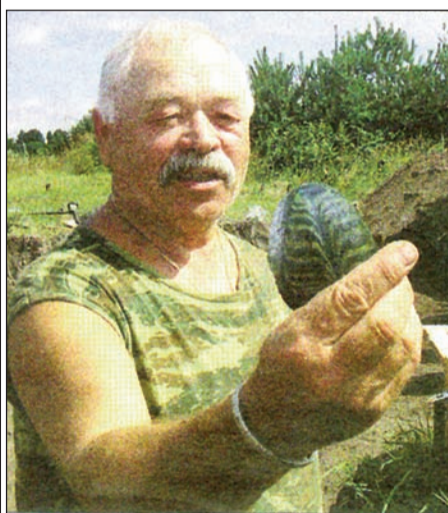

Андрій КУРОЧКА

(Часопис «Свобода», США)

Писанка збереглася з часів хрещення Русі

ХРІННИКИ, Рівненська область. – В урочищі Шанків Яр, де вже 21-ий сезон працює експедиція під керівництвом заступника директора Інституту археології Національної Академії Наук України, доктора історичних наук Дениса Козака, знайдено унікальну писанку,

вік якої, за попереднім дослідженням, сягає майже 1.000 років.

На теренах України покищо це єдина писанка, виготовлена першими християнами Київської Русі, що збереглася в цілісному стані.

Археологи натрапили на унікальне яйце в давній житловій споруді з X-XI ст. Писанка виготовлена з глини, випечена в печі, оброблена оливою. На ній зображені хвилі, листочки та колоски як ознаки води, життя та хліба.

Це не просто писанка, а брязкальце. У ній вмонтований камінчик, який при струшуванні видає дзвінкі звуки. Така писанка мала магічну силу й виготовлялася як оберег для дому.

Керівник археологічної експедиції Денис Козак з писанкою.
(Фото: Євген Цимбалюк)

Євген ЦИМБАЛЮК

(Часопис «Свобода», США)

Депутатська сторінка

Юлія Арделян: – Ось вже минув рік з того часу, як ви стали депутатом в румунському Парламенті, представляючи нашу меншину. В пресі появилось дещо про вашу діяльність в парламенті, та на вашому сайті знаходиться ціла низка проблем, пов'язаних з вашою активністю у законодавчому форумі. Нагадаю кілька з них: 17 виступів на засіданнях, 9 політичних декларацій, 10 пропозицій, 38 запитань і інтерпеляцій. Це похвально для молодого депутата. Очевидно, це й завдяки тому, що ви за фахом юрист і вам доступні проекти законів, які обговорює і затверджує парламент.

Для звичайного виборця перелік вашої діяльності досить абстрактний, тому прошу вас, пане депутат, назвіть кілька конкретних проблем, ініціатив, пропозицій тощо.

Іван Марочко: – Протягом року до мене звернулося велике число людей з різноманітними проблемами. Це люди різних професій, що належать, чи не належать до СУРу, різного віросповідання, але я депутат усіх українців Румунії і повинен вислухати петиції всіх, «просіяти» і постаратися їх задовільнити, правда, на основі наших державних законів.

Люди звертаються до мене з суто особистими проблемами, але й з загальногромадськими: допомогти інваліду придбати візок, з проханням завести електрику в гірських селах на Мараморощині і на Буковині. Інваліду я допоміг, а електрику введуть в 2014 р., так встановив міністр промисловості. Складні відносини появились в селі Тирнова (Арад) між примарем і українським населенням цього села і між вихователкою і селянами. Я звернувся до Прем'єра, який вислав 2 комісії. Комісії з'ясували становище і встановили, що вихователка не має право більше працювати в садку, а примаря знайшли винним в ряді ситуацій. Правда, в селі Тирнові продовжується аналіз спеціальної комісії відносно землі, яку закупили українці. Проблема складніша і вимагає більше часу.

Ще дістав я фінанси на будинок Протоп'їату Православної Церкви в місті Лугожі, а в місті Карансебеш, де не працював

Розмова з українським депутатом ІВАНОМ МАРОЧКОМ

Romtelecom, залагодив цю справу разом з міністром Телекомунікацій.

Незабаром будуть мікробуси для школярів Мараморощини і Буковини. А в міністерстві транспорту домігся, щоб поїзд (швидкий) – єдиний – Сігетул Мармаціей – Тімішора знову курсував.

В буковинських селах Лупчина, Плоці і Магура заведено сигнал (для телефонів).

Що стосується культурних заходів, то я дістав частину грошей від Міністерства культури для святкування української письменниці Ольги Кобилянської в Бухаресті і на два проекти для днів культури в селі Реметя Міке.

Юлія Арделян: – Жаль, що ви не були в Тімішорі 24-25 жовтня, куди був запрошений відомий і один з кращих представників української сучасної літератури Юрій Андрухович на свято – дні культури – «La Vest de Est/La Est de Vest».

Іван Марочко: – Жаль. Хочу ще сказати, що в усіх школах, де навчаються наші діти, маємо право на заступника директора. Так, в селі Кривий вже поставлено заступника директора з боку СУРу, а в близькому майбутньому хочу, щоби ми мали й заступника директора в ліцеї «Юлія Хаждеу» в Лугожі, в якому є українські класи.

Юлія Арделян: – Пане депутат, в пресі появилася стаття пані Люби Горват, генерального секретаря СУРу, з благородною пропозицією про поміч старожилам і багатодітним сім'ям. Думаєте, що тих 10-20 леїв (які пропонує пані Горват)

можуть пособити такій справі, знаючи, що в нас заможних і багатих людей мало? Знаю, що СУР одержує від Уряду значні субсидії для збереження і розвитку нашої ідентичності. А діти наше майбутнє, які справді надалі бережуть нашу ідентичність. Чи не можна з цих грошей допомогти дітям, які вивчають рідну мову?

Іван Марочко: – Грошей вистачало б на таку благородну справу. Закон дозволяє для учнів закупити будь-які учнівські приладдя, необхідні для навчання рідної мови і не тільки. Можна допомогти дуже бідним дітям, щоб могли ходити до школи, покращити умови в класах, завести інтернет в бібліотеках, клубах, затримати нашу місцеву ношу і т.д. Хоча я обіцяв виборцям, що буду про-віряти фінансові справи і повідомлю про кожний втрачений гріш, на жаль, мені не дозволяють брати участь у засіданнях Ради, де розподіляються гроші.

Юлія Арделян: – Це парадокс.

Пане депутат, ви голова Комісії з етики і спірних питань. Чи зустрічаєтесь з членами цієї комісії, в яких умовах і що можете вирішувати?

Іван Марочко: – Зустрічаємось де можемо, бо не в усіх домівках СУРу нам дозволяють. Посилаємо наші зауваження до Ради і голови Союзу, а вони потім вирішують справу. Так що знову наші можливості обмежені.

Таке саме буває і з парламентським бюро. Тому що українці живуть в кількох регіонах нашої країни, я не маю змоги заснувати всюди такі бюро, а в Сіготі і в Бухаресті мені не дозволяють проводити роботу депутата в домівках Союзу, хоча домівки ці просторі і було б місця для всіх.

Очевидно, потрібно часу, щоб всі зрозуміли, що я працюю для українців і що тільки разом можемо працювати краще на благо наших людей.

З того, що я вам сказав, ясно випливає, що я працюю для всіх українців, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої групи.

Юлія Арделян: Дякую вам, пане депутат, і бажаю міцного здоров'я, молодечого ентузіазму і доброго розсуду всіх справ.

Іван Марочко: – Дякую.

НАША ГОРДІСТЬ ТА НАДІЯ...

ЯРИНА КОРДУБАН

Народилася в українському селі Калинешти-Купаренку (повіт Сучава). Восьмирічну школу закінчила у рідному селі, а нині учениця 12-ого класу в національному коледжі ім. Михая Емінеску у Сучаві.

Легідна дівчина, яку Творець обдарував глибокою чутливістю, чудово декламує вірші. Її дебют відбувся у 6-ому класі на повітовому етапі декламування української поезії – із поемою Тараса Шевченка «Лілея». Всі присутні були зачаровані не тільки виконанням поеми, але й надзвичайною пам'яттю учениці. Кожного року талановита Ярина отримує перше місце на обидвох етапах цього конкурсу (повітовий на Буковині, національний на Мараморощині) й не тільки. Також бере участь в олімпіаді з української мови (повітовий рівень) і кожного шкільного року одержує першу нагороду. Результати на олімпіаді це наслідок серйозної підготовки.

Почала вивчати українську мову з 5-ого класу із викладачкою Делією Мартіняк, яку вважає прекрасною керівницею, що прищепила їй любов до рідної мови та української поезії.

У ліцеї продовжує вивчати рідну мову із пані інспекторкою Лучією Мігок, яка бере її під свою опіку та допомагає «пильно й ненастанно плекати» любов до рідної мови. Ярина признає, що успіх на курсах декламування належить у значній мірі й викладачці, яка багато часу працювала з нею та шукала вірші, підхідні до її серця.

Для Ярини пані інспекторка наче рідна мати, яка допомагає, дає

поради, радіє... Вона щиро жаліє, що після закінчення ліцею залишиться тільки із гарними спогадами про дорогу викладачку. Ці милі спогади чутлива учениця із любов'ю закарбувала у своїй душі.

Ярина Кордубан не тільки декламує вірші, вона член вокального гуртка «Вишивка», яким керує пані Лучія Мігок. Ще у гімназії вона ознайомилася з українськими танцями, діючи в ансамблі «Червона калина» під керівництвом викладачки Делії Мартіняк.

Про себе Ярина каже, що найдужче любить читати. Улюблений твір із української літератури це «Лілея» Тараса Шевченка.

У вільний час любить гуляти на природі місячними вечорами, милуватися літнім вітром, зірками, небом, морем, грати у волейбол.

Її мотто – «Мрії – це крила, за допомогою яких наближаюся до неба».

Ярина Кордубан це один із найкращих буковинських паростків.

АНКА ШТЮБІАНУ
Фото авторки

Переважна більшість празників, пов'язаних з іменами різних святих, відповідає конкретній господарській діяльності. Але одне свято позбавлене такої традиції. Це свято архістратиґа Михаїла, яке припадає за старим стилем 21 листопада. За народною уявою архістратиґ є непримиренним воїном з чортами, він опікує всіх лісових звірів, йому підвладні вовки та інші хижаки, він бере під своє крило мисливців. Одне слово, Михаїл спеціально створений для боротьби з сатанізмом, маючи властивість, надану йому Богом, знищувати вогненним мечем, він є начальником небесних ангельських сил.

Празник Михаїла

Михаїл є продовжувачем свого попередника – дайбозького Миха, котрий, як за-свідчують давні джерела мав безмежну владу: «Його же воїнство небесная сила». В Україні Миха шанували мисливці. Вони вважали його своїм покровителем. З прийняттям християнства ці обов'язки перебрав святий архістратиґ Михаїл.

Існує багато легенд та переказів про Миха й пізнішого Михаїла.

Один чоловік пас коні вночі. Враз до нього пристала зла сила. Чоловік відчув, що втрачає свідомість, але нічого не міг вдіяти, мусів іти до болота. Навколо витали несамопитий свист, сміх, невиразний голос. Тоді він згадав про добру силу Миха і, зітхнувши, промовив: – Миха, Миха, рятуй!

Нараз стало тихо, з'явився вояк і пустив огненні струмені – полум'я на лихі сили і попалив їх. Чоловік наче прокинувся од сну і згадав про свої коні. Глянув, а вони вже над самим болотом. Він кинувся до тварин і знову гукнув: – Миха!

Тут-як-тут з'явився Миха, пустив на лихі сили вогненні батоги, попалив нечестивців.

Подібних переказів можна навести чимало. Всі вони просякнуті боротьбою світла й темряви, чистих і грішних сил. Про це підтверджує переказ про створення архістратиґа Михаїла.

Бог умочив палець у воду, махнув рукою і зробив Св. Михаїла. Значить, ангел Михаїл не рожденний, а створений. І питається Сатанаїл Бога:

– Нащо ти то зробив?

– Ну, а що, – відповів Бог – Ти ж не хочеш мене слухати!

А Сатанаїл взяв пригорщами води та як бризнув, і їх ся стільки нарбило тих злих, як трави.

А Бог питає:

– А ти що робиш?

– Ге-ге! Буду ся з тобою воювати.

Свято архістратиґа, як і Покрова, віддавна вважалося всеукраїнським на честь архангела.

Якщо на Дмитра вже заборонялося засилати сватів, то Михайло завершував сезон осінніх весіль. Тому й казали про дівчат, які не встигали засвататись: «Після Михайла, хоч за шкандибайла.»

Під цю пору зима чимраз більше нагадувала про себе, оскільки Михайло має «приїхати на білому коні». Існує багато приказок та прислів'їв:

– На Михайла зима на білому коні приїжджає.

– Від Михайла зима морози кує.

– Якщо на Михайла вітер з полудня, то буде тепло і до півгрудня.

– Якщо на Михайла ніч ясна, то буде зима сніжна й красна.

З празником Михайла бажаю Вам, пане Михайлюк, довгого щасливого життя, міцного здоров'я, невичерпної енергії та нових здобутків.

Микола КОРНИЦАН

50 РОКІВ НА КАФЕДРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Спочатку хочу сказати, що я є випускником Серетської української педагогічної школи (випуск 1954), а після служби в армії закінчив Бухарестський інститут фізичного виховання і спорту. Хочу сказати, що я любив фізкультуру ще з молодих літ, а головне, коли навчався у Сереті. Тоді я брав участь у різних спортивних змаганнях в школі і не лише, а також і в Негостині, де спортивна діяльність була на високому рівні завдяки Дмитру Григорчуку, який був спортивним активістом в районному радівецькому комітеті фізкультури і спорту. Хочу пояснити для всіх, хто читає «Український вісник», що фізичне виховання є невід'ємною частиною загальної освіти: моральним вихованням, інтелектуальним, естетичним, технічно-професійним. На уроках я постійно мав на увазі Гіппократський принцип «Насамперед не нашкодь» (Primum non nocere), тому що на уроках потрібно застосовувати стільки вправ, скільки може учень виконати, щоб не пошкодити його здоров'ю.

На кожному уроці фізкультури я мав на увазі розвивати в учнів фізичні якості, основні рухові навички, гармонійний фізичний ріст, зміцнення здоров'я, а також уникнути нещасних випадків. Щоб все це здійснити, я старався в Негостинській школі і в Серетському ліцеї забезпечити матеріальну базу для розгортання уроків фізичного виховання.

Після служби в армії я був призначений 1957 р. до Негостинської школи викладати фізкультуру і музику. Перед відкриттям шкільного року (1957-1958 рр.) я влаштував з учнями яму для стрибків у довжину і у висоту, волейбольну і гандбольну площадки. За допомогою керівництва школи я купив м'ячі для волейболу, гандболу, футболу та інші спортивні матеріали. Перші успіхи в Негостинській школі я здобув з волейболу в 1958 р., коли завоював III-е місце по Молдові. Це змагання відбулося в Ясах, де брали участь шкільні команди з Яс, Бакеу, Роману, Пашкан, Сучави і Васлуй. В Негостинській команді були такі учні: Євсебій Фрасинюк, Іван Боднар, Іван Фрасинюк, Віктор Кідиша, Віктор Шовкалюк, Дмитро Федюк, Мірча Григораш і Василь Абрам'юк.

16 жовтня 1967 р. я був переведений з Негостинської школи до Серетського ліцею. У ліцеї навчальний план передбачав тижнево дві години фізичного виховання для кожного класу і одну годину спортивного заняття, а спортивний календар передбачав дуже багато змагань з легкої атлетики, волейболу, гандболу, а також і футболу. Змагання відбувалися між командами сучавських ліцеїв. Слід сказати, що до мене в Сереті викладав фізкультуру з великим успіхом Маріян Салагуб.

В 1968 р. я вперше брав участь в обласному турнірі з гандбольною командою в Кимпулунзі, де завоював I-е місце. До складу команди входили найкращі учні: Василь Матейчук, Мігай Остафі, Ніку Мудрак, Віорел Турляну, Мірча Костинюк, Іван Зебреньюк, Константин Поповинюк, Віктор Мілер. Після змагання ми приїхали з Кимпулунзу до Дорнешт в неділю десь коло 9-ої години вечора, а з Дорнешт поїхали до Серету пішки, бо не було ніякого транспорту. І ось, в понеділок майже всі члени гандбольної команди були опитувані на різних уроках і одержали низькі оцінки, хоч всі викладачі знали, що вони були на спортивному змаганні. Дуже мені було сумно і тяжко на душі, думав в той час покинути Серетський ліцей і піти до Радівців, або до Сучави, де було багато вільних кафедр фізкультури, а спеціалістів дуже мало. Та до кінця подумав, що потрібно якось боротися з тими, хто не шанує фізичне виховання. У велику перерву я звернувся до них і сказав, що їх ставлення до учнів-спортсменів було несправедливе. Ці учні захищали престиж Серетського ліцею, завоювали I-е місце по Сучавській області і є гордістю нашої школи. На мої слова виступила одна особа, яка викладала фізику, і сказала мені: «Я викладаю фізику, а не якесь фізичне виховання, я закінчив факультет фізики, а не факультет, де студенти б'ють тільки м'яча». На це я сказав: «Пане професор, принесіть ви завтра свої документи, щоб доказати, що навчалися на факультеті фізики, а я принесу свої, щоб побачили, що в Бухарестському інституті фізичного виховання і спорту студенти не грають лиш у футбол».

На другий день я приніс до школи офіційний документ з предметами, які вивчаються в інституті, і дав Іфриму Попеску, директору ліцею, щоб той прочитав у великій перерві. Ось які предмети вивчалися в інституті: анатомія, історія, фізіологія, психологія, фізика (статика, кінематика і динаміка), біохімія, гігієна, педагогіка, біомеханіка, теорія фізичного виховання і спорту, спортивна медицина, медична фізична культура, медична допомога і всі види спорту – практичні і теоретичні.

Після цього я сказав досить гостро професорові фізики: «Пане професор, я хочу вам сказати, що я ваш факультет будь-коли міг закінчити, а ви мій ніколи».

Від того часу почали захищати мене викладачі молодого покоління: математики Юра Бойко, хімії Міхай Даріє, географії Флорін Крицу, історії Карол Парізер і румунської мови Еміл Барбу. Щоб збудити інтерес і любов до фізкультури, я запропонував їм створити волейбольну команду з 6 членів і змагатися з членами фізкультурної кафедри, яка складалася тільки з трьох членів: Миколи Майданюка, Ернеста Козака і Флоріна Баланеску. Вони погодилися. Їх волейбольна команда складалася з Іфрима Попеску, Карла Парізера, Віктора Григорчука, Віллі Мацнера, Флоріна Крицу, Еміла Барбу і Юрія Бойка. Змагання відбулося в гімнастичному залі ввечері після уроків. Майже всі педкадри на чолі з професоркою математики Валентиною Яричевською були на цій змаганні і дивувалися як їх шість в команді не могли перемагати команду з трьох. Від того вечора часто бували такі змагання і більше не було противників фізичного виховання в ліцеї. Щороку учні Серетського ліцею, добре підготовлені фізично і спортивно, отримували дуже добрі результати на конкурсах в Сучавській області. На обласному змаганні з легкої атлетики Ніку Мудрак посів I-е місце по стрибанні у висоту, Міхай Остафі завоював I-е місце в стрибанні у довжину, Ємілія Обух I-е місце з метання ядра, Ніку Гарасим'юк стає обласним чемпіоном з бігу на дистанцію 1500 м. Дівоча волейбольна команда на обласному змаганні займає II-е місце. До цієї команди входили: Сільвія Душак, Джета Душак, Феліція Попеску, Бронча Зільонка, Родіка Скоробогач, Джета Кройтору, Джорджета Кожокар. Чоловіча команда з волейболу завоювала I-е місце на Сучавську область. Змагання відбулося в Сучаві, брали участь команди з Радівців, Сучави, Кимпулунгу, Ватра Дорней, Гура Гуморулуй і Фальтічен. До серетської команди входили такі учні: Раду Якубович, Антон Кіріка, Юлій Зарожан, Іван Шовкалюк, Раду Зебреньюк, Дорін Матейчук, Юрій Мокану і Флорін Гринчук.

Я був призначений Сучавським інспектором відповідальним педагогічного гуртка, до якого належали всі педкадри фізкультурники з Серету і Радівців, а також із сільських шкіл, з якими я організував і методичні уроки.

Хочу сказати, що я постійно старався підвищувати свій професійний рівень. І так, в 1971 р. після іспиту в Бухаресті я здобув II-ий дидактичний ступінь.

Я дуже добре розумівся з директором ліцею і одного разу весною 1972 р. запитав чи він згідний, щоб улаштувати асфальтовану спортивну площадку позаду гімнастичного залу. Він відповів, що згідний і що мені допоможе, бо має в Сучаві одного інженера, який працює з асфальтом. Осінню 1972 р. учні Серетського ліцею на сільськогосподарській практиці збирали картоплю на фермі, а кількох учнів XI і XII класів я залишив в школі, щоб вирівнювали площадку для асфальтування. Слід назвати тих учнів: Тіберіу Продан, Николай Прокопєць, Іван Матейчук, Раду Якубович, Антон Кіріка, Юрій Мокану, Іван Шовкалюк, Раду Зебреньюк, Пуу Ватаману і Дорін Матейчук. Хочу згадати, що велику допомогу я одержав від Серетської шоферської школи, яка привезла багато щебеню, а інженер Йон Головка допоміг циліндром для утрамбування ґрунту. Літом 1973 р. спортивний комплекс був асфальтований грішми, які заробили учні на фермі. Покійний мій радівецький колега Петро Сторож безплатно обгородив наш спортивний комплекс дротяною сіткою. Спортивний комплекс складався з гандбольної, баскетбольної, волейбольної і площадки для польового тенісу.

В 1977 р. я здобув I-ий дидактичний ступінь.

Я радію тим, що з моїх учнів 8 закінчили Інститут фізичного виховання і спорту, а два з них, Дорін Матейчук і Алін Феркало, посіли моє місце в Серетському коледжі, коли я вийшов на пенсію в 2001 р. Як пенсіонер, я ще викладав в Негостині уроки фізкультури до 2009 р. і заснував художній гурток «Негостинські струни».

Микола МАЙДАНЮК
Фото автора

«Полонинка» на VII-му міжнародному фестивалі українського фольклору «БЕРЕГІНЯ»

У кінці вересня в красивому і старовинному місті Луцьк відбувся VII-ий міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня». Його метою є популяризація українських традицій, обрядів, звичаїв, відродження народних весільних дійств, звичаєво-обрядової автентики літньо-осіннього циклу, якими славляться українці, де б вони не жили.

Організатори культурно-мистецького дійства – Управління культури Волинської облдержадміністрації, Обласний науково-методичний центр культури за підтримки Міністерства культури України, Волинської облдержадміністрації, обласної ради, Луцької міської ради. Голова облдержадміністрації Борис Клімчук був особисто втягнений у це велике дійство і тепло зустрів у приміщенні адміністрації представників колективів і делегатів із України та з-за її меж. Перший заступник голови філії СУР Буковини Ілля Савчук і я мали честь брати участь у цій зустрічі.

Головним режисером «Берегині» вже в'яте був народний артист України Василь Вовкун, який деякий час займав місце міністра культури України.

Міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня» дотримується важливої місії консолідації світового українства, сприяння відродженню та популяризації українського народного мистецтва, і він проводиться раз у три роки. На п'ятому подібному фестивалі тому шість років із Румунії брав участь ансамбль «Зоря» із Бухаресту, коли і я мала нагоду побувати, як член ансамблю і його засновник. Цього разу Союз Українців Румунії на фестиваль направив жіночий фольклорний колектив «Полонинка» із буковинського села Палтіну. Мені вдалося посприяти цій поїздці і можу радіти, що вона була успішною та корисною для всіх. Подяка СУРу, що покрити витрати на транспорт.

На фестиваль були запрошені також фольклорні колективи від українських громад Росії (Мурманськ, Кубань), Польщі, Литви, Білорусі, Молдови та Іспанії, а також із Вінницької, Донецької, Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Херсонської, Черка-

ської, Чернівецької областей України та усіх районів і міст Волині.

На майданчиках і сценах у ці дні відбулися різні дійства, притаманні українським традиціям, які багаті плодами збереженого автентичного фольклору і щедрості родючої землі. На розкішному та щедрому ярмарку «Слава лине по всій Україні про ярмарок на Волині» були представлені унікальні вироби ремесла бондарів, гончарів, стельмахів, різьбярів та інших народних умільців. Майстри спеціально для того, щоб навчити й інших цього рукоділля, облаштували там майстер-класи, де щедро розкривали секрети свого ремесла. На одному із майданчиків члени гурту «Полонинка» представили зразки своїх виробів – із шкіри і дерева, писанки, представлених відомою писанкаркою Іленуцою Анич. Наші писанки зачарували глядачів і покупців, а також і представників влади, які раді були прийняти подарований гуцулами кошечок барвистих писанок, виставлених на вишитому буковинському рушничку.

Спільна молитва учасників фестивалю на Театральному майдані 27 вересня поклала початок дійству, яке продовжилось традиційною святковою ходою до Луцького замку, де й відбулося урочисте відкриття сьомого фестивалю українського фольклору «Берегиня» та українське народне дійство «Обереги пам'яті», приурочене 200-літтю від дня народження Т.Г.Шевченка. На жаль, на цей момент відкриття у замку наш колектив через довгу і досить важку дорогу, яку потрібно було долати, не встиг завчасно добратися.

У Волинському академічному обласному музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка була урочисто відкрита виставка весільних костюмів, рушників, короваїв та калачів «На щастя, на долю». Весільний святковий хліб, особливо на Волинському Поліссі, має оригінальні та унікальні форми оформлення та випікання.

На сцені театру у фольклорній програмі «Просили мама, просили тато до нас на волинське весілля» були представлені фрагменти весільного обрядового дійства з усіх куточків Волині.

Організатори у своїй програмі приділили увагу і дітям, уважаючи цей рік Роком дитячої творчості, і провели такі дійства: «Забавлянки» та «Котилася торба з високого горба», де лунали приказки, примовки та пісні в контексті справжніх народних ігор.

Важливим акцентом фестивальної програми було обжинкове народне дійство «Жніть молодії, серпи золотії!» та «Щоб нам жито родило!», яке відбулося на другий вечір нашого перебування у Луцьку.

Вінцем фестивалю стало обрядове дійство «Українське весілля» на сцені того ж Волинського театру імені Т. Шевченка, як гала-концерт фестивалю. Після того, як у неділю ранком режисер Вовкун вислухав наш колектив і сподобав його автентичні гуцульські пісні, він пропустив його до гали (не всі колективи мали таку винагороду).

Колектив «Полонинка» ще виступав у передостанній день на сцені під відкритим небом, що стояла біля пам'ятника Лесі Українки і викликав неабияку симпатію і подив із боку публіки, особливо завдяки своїм специфічним костюмам, але такого успіху, якого зазнав він на гала-концерті, просто не очікував. Наші гуцули так гарно і натхненно співали у супроводі сопілки Костана Мойса, що викликали море симпатії і оплесків. Публіка особливо сподобала виступ, насичений гумором, дуету Катерини Анич та Костана Мойса – «Та як собі нагадаю». Як призналася нам пані Галина, яка була нашим «куратором» під час фестивалю: «повірте, нікому так довго не оплескували протягом цілого концерту, як вашим гуцулам».

Дійсно, мені пощастило зустріти у цих гірських людей із Палтіну, з якими я дорожила, дуже багато цікавих особистостей. Та сама пані Катерина, про яку я вже згадала, одного вечора проспівала нам таку цікаву пісню-баладу про Довбуша, яку я ніколи не чула, аж із 125 строфок (куплетів). Інша членкиня «Полонинки», пані Іляна Чуверка, знає стільки старовинних пісень і балад, як ніхто інший. І всі вони дуже талановиті, малюють писанки і співають коломийки прекрасними голосами. Мені приємно було поділитися досвідом щодо коломийок, яких співають всі наші гуцули, включно мої односельчани із Вишавської Долини. Хоч і подібні ті із Буковини із тими, що в Марамороші, є і багато різного. Мої співи вони також сподобали і якби мала з собою народний костюм, я би не «скапала», щоб не співала із ними у гурті на фестивалі. А які вони веселі, жартівливі і щирі!

Пані Віоріка Негура, викладач української мови у селі, завжди виважена, розумна, дає всім поради. Вона допомагає вибирати пісні, підтримує український дух. Офіційний керівник гурту – це пан Ілля Савчук, який і допоміг організувати поїздку. Шофером нашого сурівського мікробусу був також буковинський гуцул – Філарет Унгурану.

Для мене поїздка була вдалою ще й тому, що я там могла зустріти багато давніх друзів і співпрацівників – із Луцька (пані Галину Марчук, яка здавна пов'язала мене із організаторами фестивалю), із Молдови (музиканта Володимира Мельника із Каушень), із Мурманська (пані Катерину Ширко, голову Національно-культурної української автономії), із Польщі (пані Мар'яну Яру, керівника ансамблю «Відимо», давня подруга українців Румунії) і багато інших, з якими мала нагоди поспілкуватись і налагодити нові контакти і шляхи співпраці.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

Фото авторки

VII Міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня» м. Луцьк-2013 р

Михайло Гафія ТРАЙСТА

(Продовження з минулого числа)

3.

Петро Дунька оглядався здивовано навколо себе, і все кладовище йому здавалось зміненим. Скрізь нові залізні хрести, інші з чорного та білого каменю, мармуру, блискучі і такі гладкі, що аж хочеться погладити їх рукою. Гробниці, деякі покриті кам'яними плитами, обгороджені залізними штахетами, інші ланцюгами, з кам'яними вазами з квітами в них, з палаючими свічками та різними статуями. Доріжки поміж могилами здавались йому ширшими, ніж були, і прокладені камінням, то тут, то там стояли лавочки для відпочинку. Навіть на кладовищах великих міст не бачив стільки краси. І якби не знав, що він на верхнянському, то міг присягнути, що знаходиться на помпезному кладовищі якогось великого міста.

Але найбільш здивувався, коли вийшов на пагорб, що височів над кладовищем. Тут він залишив своїх коней, прив'язаних до старої яблуні-дички. Приїхали верхи з Євсебієм на неосідланих конях, він взяв кобилу, а сержантові дав гнідого жеребця. Старезна дичка славилася різними історіями. Кожен верхнянець міг похвалитися, що бачив серед ночі біля неї привид, босорканю, чи танцюючі свічки, а якщо не бачив, то бодай чув як верещали збіщата, чи нявкали якісь коти... Всі ці перекази та небиліці були пов'язані з тим, що на дичці повісилися пастушка-свинопаска Аксеня, коли залишилася тяжкою від попівського слуги Єремії, жид Вольф, коли його обікрали розбійники, та Олекса Темний, син бирова. Та люди говорили, що Олексу повісили конокради з угорських степів, з якими побратався і ходив красти коней.

Петро Дунька аж скрикнув з подиву. Яблуня-дичка зникла, від неї не залишилось ні сліду, а коні... Нема їх, що й говорити про коней.

«Мабуть, повернулися додому», – подумав, та душу гризли не коні, а яблуня-дичка: «Де у мари поділася?»

– Що це за диво? – прошепотів спантеличений, не відаючи, що там унизу, в селі, де люди гуляли його весілля, на нього чекають ще більші чудеса, ніж зникнення старезної дички, хоча після зустрічі з сержантом Євсебієм почав привикати до таких див.

Раптово відчув сильну спрагу, ніби проковтнув гарячі вуглини, насунув капелюх на очі і почав спускатися в Мадярський Сад, тримаючи ліворуч, щоб добратися до криниці, викопаної під калиною.

Калинова Криниця – так її називали верхнянці, а перед тим Криниця з-під каменя, тому що була накрита великою плитою. Криниця, як і яблуня-дичка, мала свою легенду.

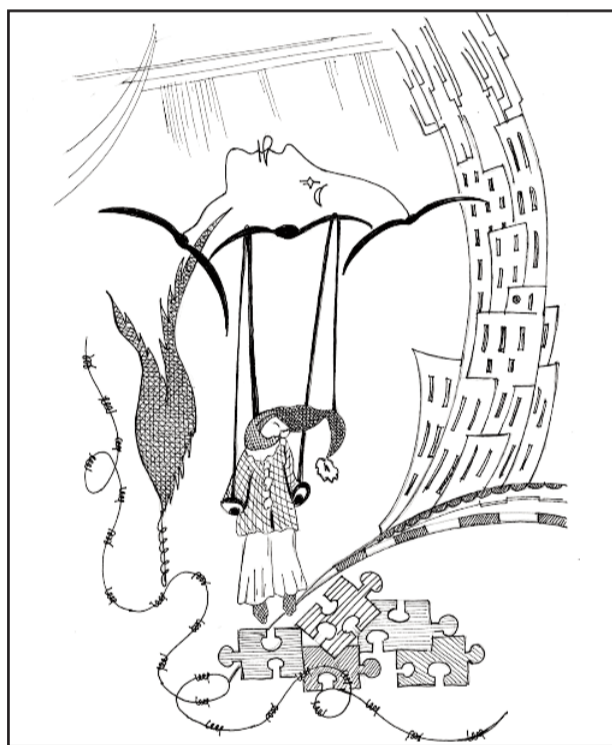
Петро Дунька знав найліпше від усіх легенду про Калинову Криницю, бо героєм легенди був саме його дід Степан Дунька. Колись давно у Верхнянці не було криниць і

ЛЮДИНА З ТОГО СВІТУ

(Новела)

люди були змушені возити воду бочками з Тиси. Та однієї ночі його дідові появився уві сні опришок Олекса Довбуш, який сказав хлопцеві, що під плитою у Мадярському Саду захований скарб.

Подумавши, що йдеться про золоті гроші, які опришки ховали в різних місцях, молодий та богобоязливий Степан Дунька розказав свій сон панотцеві Ляхові, а той, порадившись з кураторами, вирішив копати під плитою, і так натрапили на водяну жилу, справжній скарб для верхнянців, але жид

Вольф купив Мадярський Сад, обгородив його і кожен, хто брав звідти воду, мусив працювати безплатно на його полі два дні на рік, поки розбійники не напали одної ночі на нього, обікрали, а хату підпалили. Зі страху та суєти бідний жид повісився на яблуні-дичці.

4.

– Товаришу старшина, ви знали добре Дмитра Дуньку? – запитав майор Вішован, припалюючи цигарку.

– Дуже добре, товаришу майор, я вже сім років у Верхнянці, знаю всіх – від малої дитини до найстаршого діда, село не таке ж велике, – відповів старшина Тіміш.

– І цей Дунька, що зве себе Петром, є тою самою особою, тобто Дмитром Дунькою?

– Без ніякого сумніву, ми разом грали у футбол, я ж був на його весіллі, не міг відмовитись, тому що він щоосені привозив нам, тобто для посту міліції, з лісу дрова, пиляв їх і колов, – чемний хлопець!

– Мав проблеми із законом? – поцікавився майор.

– Одного разу за підозрою в крадіжці механічної пили «Ретезат», яка зникла з лісового господарства Магура.

– Коли це було, якого року?

– Тому три роки, вісімдесят третього, пам'ятаю, бо тоді начальник лісового господарства вийшов на пенсію, а замість нього було назначено інженера Молдована.

Майор занотував отриману інформацію у блокнот, після чого сказав надійливим голосом:

– Це значить, що відбитки його пальців знаходяться в архіві наших даних.

– Інакше бути не може, – підтвердив старшина.

– Чи міг би я поговорити з його дружиною, а також зі свідками, які зустріли його на вулиці, ти міг би їх викликати до посту міліції?

– Я вже зробив це, товаришу майор, як тільки ви подзвонили, що направляєтесь до нас. Я післав за ними, переконаний, що ви захочете бачити їх. Свідки вже тут, зараз прибуде і його дружина Анна Дунька.

Один з свідків родич Дмитрові, Василь Дунька, а другий Ілько Борсук, наш інформатор, котрий слідкує за Свідками Єгови і доносить, де вони збираються. Він повідомив мене, що появився Дмитро Дунька.

– Він, товаришу майор, може бути, би я не знав Митра?! Ми ж вирости разом.

Хотів перейти кордон до Сербії, щоб не служити у війську. Ми думали, що він утопився в Дунаї, а він... Думає, що викрутиться, якщо вдаватиме з себе божевільного. Гм, бачили ми не таких, як він! – погрозив кулаком у бік дверей Ілько Борсук. Сподівався, що таким жестом дасть зрозуміти майорові, що йому, Ількові Борсукові, не чужі міліцейські справи.

– Хто ми? – запитав іронічно майор. – Йому не сподобався цей чоловік з маленькою головою та випуленими, мов у жаби, очима.

– Як хто? – здивувався Ілько Борсук. – Ви, товариш старшина, я... Щоб ви знали, що і я...

– Добре, товаришу Борсук, ви вільний, можете йти, – перервав його майор.

– А декларація?! – здивувався Борсук. – Я хочу написати декларацію, що його побачив першим і повідомив товар-р-р... повідомив в міліцію!

– Якщо треба буде писати таку заяву, ми вас покличемо і напишете, товаришу Борсук! – почав втрачати терпіння майор.

– Покличте, покличте, товаришу майор, я напишу, все напишу, бо я... Ось, питаєте товариша старшину, я допомагаю органам міліції...

Бути сином когось чи чогось це не тільки проста карточка ідентифікації людини, а потужна точка опори як у зовнішньому світі, так і у внутрішньому, або у великому плані – навіть у Всесвіті.

Далека від нас думка сягнути безмежних просторів Всесвіту, хоча чомусь-то вони ваблять приблизно кожного із нас, але стати гідними нащадками своїх пращурів, зробити хоч крок вперед, зробити його чесно, щиро, із всієї душі, серця та сили, зробити його на благо своєму ближньому, чи не найсвятіший обов'язок людини, тієї «мислячої тростини», як сказав Блез Паскаль, обов'язок і подяка Всевишній Мудрості, що облагородила її (людину) силою вибору. Це сила безмежних розмірів, вона часто приголомшує і ставить людину в ситуацію незмоги вибрати правильну путь життя, правильний варіант відношення до ближнього, до Божества, хоча Святе Письмо чітко уточнює, що таке Всевишній: «Я путь, і правда, і життя!» – Йоан, 14-6. А чому тоді із знаних та незнаних причин людина не бажає мудрості обрати правильну путь, а задовольняється вимагати матеріальної помочі то у ближнього, то в суспільства, то у Всевишнього? Не раз чуємо такі нарікання, на жаль, із уст священиків: – Просимо від Бога (а ми що дали Богу?), або наших сурівських наставників: – Вимагаєте від СУРу, а ви що дали СУРові?...

Бачити відношення до свого ближнього – значить до Всевишнього – в дусі такої меркантильної концепції це недалеко трагедія нашої і так надто короткої земної подорожі, якби насправді не набирало вигляду земно-людської комедії.

Сковорода увічнив це таким афоризмом: «Хіба світ і народ – не найліпше видовище, ще й дармове, подібно до відомого Піфагорового торжища? Ти бачиш, як один стогне під тягарем боргів, другий карається честолубством, третій – скнарістю».

Ми бачили 17 листопада в Негостині Сучавського повіту як громада села віддала честь і шану своїм синам, що обрали правильну путь свого життя і власними силами послужили своїм ближнім. Наскільки правдивими залишились слова відомого мислителя Гелвеція: «Суспільство платить тільки послуги, які констатує!»

Подія-свято «Честь і шана синам Негостини» була організована сучавською філією СУРу на чолі з Бориславом Петрашуком та місцевою сурівською організацією, очоленою Іваном Кідещуком. На їх запрошення зібралися гідні та почесні сини села – педкадри, медкадри, інженери, техніки, письменники, культурні діячі, майстри народного мистецтва, щоб зустрітися із гідними та почесними газдами села, родичами, друзями, однокласниками, близькими до душі гостями із Бухаресту та Чернівців.

Негостинська церква «Святого Димитрія» щиро обняла святою літургією як негостинців, так і гостей, включаючи в святслужбу і возвеличуючий Те Деум за здоров'я та Божу опіку віруючих і панахиду на добрий спомин усопших у Бозі.

Із п'ятнадцяти годин того ж дня плато перед Домом культури с. Негостини переповнюється людом: газди села, гості, старші і молодші, школярі та педкадри; вітаються, цілуються – обов'язково трічі: за здоров'я, за щастя, за любов! Ніхто б не сказав, що наші українці не наслідують палкощирий заклик Батька-Тараса: «Обніміться ж, брати мої, / Молю вас, благаю!»

Ось чому, панове, потрібно справляти отакі свята!... Яко віруючі наші побратими не наважу-

ЧЕСТЬ І ШАНА СИНАМ НЕГОСТИНИ

валися б протягом свят кидати наклепи на ближнього, глузувати над ним, прищеплювати собі якусь-то лиш ними знану зверхність і таке подібне, а часом ще гірше! Як то гарно могло б бути між нами, українцями!

Пролунали гімни Румунії та України і на фоні пісні «Закохалась у Шевченка» (слова та музика М. Волощука) потоком квітів пропливли почесні гості, батьки та сини Негостини до підніжжя погруддя Шевченка, щоб поклонитись і подякувати Великому Кобзарю за його глибоку любов до українців, за його пророчі слова про гідну долю України, за те, що він є і повік буде теплом наших сердець.

Люд запрошується до залу. Лунає вітальна пісня «Зеленеє жито, зелене» у виконанні жіночого вокального гурту «Негостинські голоси», а дитяча трійця у прекраснім українським національним строю угощає всіх присутніх хлібом і сіллю. І. Кідещук запрошує до президії поважних гостей з Чернівців та Бухаресту, а також мера комуни, голову повітової філії СУРу та місцевих письменників і діячів культури: Андрія Плішку, Михайла Михайлюка, Михайла Трайсту, Васіле Урсакі, Борислава Петрашука, Павла Шовкалюка, Віктора Козарюка, Михайла Волощука, Євсебія Фрасинюка. Кожному із них підряд надається слово. І слово запанувало в залі, в душі публіки. Неначе тайною іскрою воно роздмухало святе вогнище дитинства та юності, шкільних спогадів, завжди чаруючої культурної діяльності, перших кохань та розчарувань, пекуче вогнище прощання із отчим порогом та

незгасиме вогнище любові до рідної землі. Якби не притихомирили це вогнище Михайло Трайста і Михайло Волощук (... обидва Михайли!), своїми гуморесками, то хто-зна скільки жертв були б налічили!...

Але краще послухати їх, бо насолода буде велика і незабутня.

Васіле Урсакі – мер комуни Балківці: – Вельмишановні гості, дорогі негостинці! Мені надто приємно бути сьогодні тут разом із вами, на такому рідкісному святі. Признаюсь, що я вперше бачу таку подію і хвилююсь не менше за вас. Тому я хочу подякувати СУРу, від місцевої організації аж до голови із Бухаресту, за надзвичайну ініціативу спричинити таку зустріч, що припала до душі і запрошеним, і публіці. Я радий за вас, я радий що у вас, тобто у нас, є такі батьки і такі сини! Велика шана всім вам!

Андрій Плішка – композитор, професор музики Чернівецького Національного Університету ім. Юрія Федьковича: – Файно дякую, по-буковинськи, вам! Перед такими гарними людьми так хочеться знайти гарні слова, щоб висловити гарні почуття. Як музика хочу, поперше, підкреслити виразність та чистоту голосів вашого жіночого вокального колективу, збільшуйте його та залучуйте і чоловіків. Я радий, що ваше село так вмело плекає рідну українську культуру, мабуть, і тому приходять до вас такі гарні гості, бо ви варті цього. Я плекаю музичні скарби нашого роду, написав понад 20 книжок, які зберігатимуть ці душевні коштовності як пращурів, так і сучасників. Буковина пишається з давніх давен цінними особистостями у приблизно всіх галузях культури. Якщо пригадати тільки Чіпріяна Порумбеску та Івасюків – сина і батька, то вже появляються перед нами два символи для обох народів, румунського та українського. Велика роль таких композиторів, і взагалі всіх композиторів, полягає в тому, що вони збагачують музичний скарб народу власною творчістю, але і в тому, що вони зберігають музичний фольклор і творчо використовують його. Ось, зараз ми працюємо, і за допомогою пана І. Кідещука, над виданням першої музичної шевченкіани, в честь відзначення 200-их роковин від народження Т. Шевченка, знаменитого знавця та виконавця народних пісень.

Вітаю вас з сьогоднішньою подією, погруддя великого Кобзаря не випадково знайшло місце перед вашим Домом культури!

Борислав Петрашук, голова Сучавської філії СУРу: – Дорогі гості, дорогі негостинці! Існують багато українських сіл на Буковині і не тільки на Буковині, гарних і з гарними людьми, але Негостина це просто унікальність за густотою інтелектуалів на квадратний метр! З відповідною скромністю признаюсь, що моя кров наполовину негостинська, тобто по матері я негостинець і горджуся цим!

Зорганізувати таку подію від задуму (а це заслуга п. І. Боднара, бувшого голови Сучавської філії) – до проектування та здійснення її – це заслуга наша із І. Кідещуком та його оргкомітетом, не було легкою справою, але коли зрозуміли, що це неабиякий обов'язок перед нашими батьками, викладачами, діячами культури, носіями народного мистецтва, то не шкодували ніяких зусиль всупереч короткому часу, що залишився в нашому розпорядженні. Я просто щасливий, що голова СУРу пан Степан Бучута апробував фінансову підтримку і це нам та вам вдалося. Дякую від щирого серця всім тим, хто словом чи ділом сприяли нашому святю!

ЧЕСТЬ І ШАНА СИНАМ НЕГОСТИНИ

Павло Шовкалюк, економіст, письменник: – Гарно дякую організаторам за запрошення на отаку приємну зустріч! Колись-то я часто приходив у Негостину, в моє рідне село, але таким схвильованим ще не бував.

Після закінчення періоду здобуття вищої освіти я «приземлився», так би сказати, в місті Онештах, де проживаю і нині, але вважався і вважаюся негостинцем!

Бути негостинцем для мене означає вічно пам'ятати своїх батьків, рідну хату, друзів, родину, рідну віру. Це все глибоко вкарбоване в моєму серці, цим я дышу, про це і пишу. Бажаю всім вам багато здоров'я, щастя, творчої наснаги! Хай живе СУР!

Михайло Волощук, поет, художник, композитор: – Дякую голові оргкомітету, що не оминув друга по перу, бо трафунків на Буковині, як каже пан Михайлюк, надто багато!

Ця наша зустріч відновила в моїй душі ті часи, коли ми проводили репетиції п'єс, ставлених на сцені під режисерською опікою Дмитра Аріча, а потім Дмитра Куяви. Репетиції проходили тільки ввечері, бо актори були аматорами, в них днем були різні заняття; це були часи світла нафтової лампи та петромакса (не переплутайте з Петром або Марксом!), репетиції починали, коли сходить місяць і закінчувалися, коли місяць заховувався за горіхом вуйка Кліма на Балтах. На мою думку, ми сягнули тоді рівня професійного виконання ролей, бо успіхи були неймовірні.

Я часто виконував ролі закоханого і найтяжчі моменти були для мене тоді, коли треба було цілувати кохану дівчину, а режисер вимагав виконувати це насправді, не артистично удавати! Я знав цілувати кохану тільки ввечері, коло хвіртки, а на сцені це здавалось зовсім незручно, а ще публіка сміялася – не знаю чому! Які то гарні часи! Ну, й тепер непогані. Тепер, коли зустрічаються, то спершу цілуються, а потім вже знайомляться!

Я дякую всім тим, котрі так гарно zorganizували це свято. Скоро вийде з друку ще одна книжка моїх віршів, а це за старанням редактора М. Михайлюка – моя щира подяка йому. Я її з любов'ю подарую всім шанувальникам моєї поезії.

Бажаю вам щастя, здоров'я, вічної молодості

Михайло Михайлюк

і незів'ялої краси у вашій душі!

Михайло Михайлюк, письменник, журналіст, головний редактор «УВ»: – Дорогі учасники цієї гарної зустрічі! Колись я любив Негостину тому, що тут були гарні дівчата, десь почувуюсь заповоненим і по сьогодні, але тепер люблю Негостину тому, що мав і маю тут гарних друзів.

На превеликий жаль, не можна вже зустріти Василя Кліма, Дмитра Куяву і багатьох інших. Але міг би був зустріти сім'ю Майданюків, Миколу та Сільвію, Василя Крикуна (Віктора Кідешу), та, здається, незнані мені причини стали на заваді! Кажу це тому, що ті успіхи п'єс, про які говорив М. Волощук, весь розмаї культурної праці в Негостині завдячується і їхньому таланту, їхньому інтелектуальному потенціалу. Насправді, Негостина прославилась на всю Буковину тоді, і не тільки. Треба зуміти дати шану всім, без винятку! Ось, наступного року, М. Волощук та М. Майданюк налічать вісімдесят квітів у букеті їхнього життя, а це знову ваш обов'язок улаштувати їм свято! Їм завдячується слава найвідоміших негостинських гуртків: «Негостинські квіти» та «Негостинські струни». Тут викладачі української мови зуміли підняти рівень викладання і вживання рідної мови на високий рівень, визнаний національними преміями в різних конкурсах та олімпіадах з української мови.

Шануйте їх, шануйте всіх тих, котрі піднімають вас духом! Дякую за увагу!

Михайло Трайста, письменник, журналіст: – Вітаю вас тут, в столиці української культури! Винувати в моїй присутності в Негостині є тричі Іван Боднар і раз Борислав Петрашук! Якщо ви мене залучили до когорти письменників, то я вам покажу!... (Відкриває велику чорну сумку, щось шукає, шубортається і нарешті витягає... свою книжку «Чесні жони» та просить ще дозволу прочитати про одну із його негостинських пригод. Ну, негостинці поважливі люди, згоджуються і запанувала тиша. Читає Михайло – сміх у залі, знову читає – регіт, знову читає – знову сміх, овації... Талант і притаманний тільки йому стиль просто зачарували публіку! Михайле, негостинці стали назавжди винуватими... і ждуть твоєї присутності!

Іван Боднар, радник депутата української меншини в Парламенті Румунії: – Доброго дня, дорогі українці, односельчани! Ця зустріч була задумана ще до грудневої революції, я підтримував її і після революції, і ось, здійснилась. Вона збрала всіх нас і повела до колиски дитинства, представила на полотні часу всі пригоди, через які ми пройшли, спортивні змагання, культурну діяльність, наші успіхи і розчарування, все сприйняла наша душа! Я хочу віддати шану всім моїм професорам за те, що вони зуміли не тільки підняти рівень навчання в школі, а й створити своїм учням серйозну загальну культуру. Звідти береться і наш апетит до культурної праці. Тому правильно би було, щоб Негостина стала культурно-інформаційним центром українців Буковини! Хочу, щоб українці нарешті зрозуміли, що тільки в єднанні ми зможемо зробити крок вперед. Залишім чвари, будьмо веселими, доброзичливими і хай запанує любов у наших серцях!

Віктор Козарюк, письменник, журналіст, історик: – Добрий день! Дякую організаторам, що здійснили таку особливу зустріч. Ми вже такого віку, що це дуже приємно, що ще зовсім не забули нас! Для старших важить найбільше душевна теплота, добра оцінка їхньої праці та поважливе ставлення до них. Я витратив чимало сил в студіюванні історії Буковини, зокрема історії моїх рідних околиць, написав безліч статей, правда, більше у румунських виданнях. В одній із моїх зустрічей з негостинцями я подарував вашій бібліотеці кілька моїх праць.

Вітаю всіх вас, бажаю міцного здоров'я, щастя і многих літ!

Віктор Григорчук, голова філії СУРу в м. Ясах: – Дякую, що надали і мені можливість висловити щирі вітання всім присутнім та погратулювати організаторів. Яська філія була заснована завдяки правильно обдуманому наміру пана Боднаря та, зі скромністю, і мого друга Данісла Сердинчука. Почали із кількох десятками членів, а сьогодні нараховуємо кількості. Спілкуємося плідно із лицем мистецтва «Октав Банчіле» із Яс та Україною. Заходи, здійснені нами, оправдали вповні потребу нашої організації в найбільшому студентському центрі Молдови. Надіємось на тісніші зв'язки з Негостиною, завжди ждемо вас у Ясах, ждемо і вашого запрошення, бо маємо чим представитись. Дякую!

Я: – Не таки письменник, а скоріше письменний, перекладаю, але не підкладаю, стараюсь радити, та не зрадити, навчився бути принциповим, а не прицеповим, караюсь, але не підкоряюсь, оцінюю людину, а не лудину, люблю українців на УК, а не на УС, порядок волю без волів, а побратим Старицький навчив, що погано бігти за двома зайцями та що із поєднання голови з хвостом завжди народжується новий Голохвостов!

Має слово Євсебій Фрасинюк

*

Свято закінчили діти негостинського ансамблю «Червона калина» суктою румунських та українських танців, під море бурхливих оплесків. Їхній наставник, професор Юліан Кідеша, подякував за запрошення та честь виступити на такому святі. Заполонила публіку одинадцятилітня учениця Луїза Йоана Григорійчук виконанням на скрипці фрагментів із румунської музики.

Подія не змогла б відбутися, якби провід СУРу, не зумів знову оцінити слушно вагомість подібних подій у піднесенні свідомості приналежності наших побратимів до українського історично-культурного простору, до українського роду-народу в кінці кінців! Тому-то я б скромно закінчив так: шануймося, браття, і будуть нас шанувати!

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Перед таким батьком, як Мірча, треба зняти шапку

Той, про кого хочу написати, називається Мірча Григораш.

Можу сказати, що він уже немолодого віку, але здоровий, має щирість до ближнього, нахил до віри, до Бога, а головню любов до своєї сім'ї.

Бо тоді, коли в селі ведеться мова про сім'ю, Мірча Григораш всім каже: люди, шануйте свою родину, своїх дітей, робіть усе, щоб вони жили у згоді, щоб їм нічого не бракувало, кладіть все своє зусилля, щоб радісна усмішка не зникла із їх облич.

Все можливе, якщо є воля, якщо в грудях маєш добре серце, а в голові розум...

А все, що Мірча наповідає негостинцям, все це виходить із власного діла і поту.

І Святе Письмо підкреслює, що віра без діл мертва, тому Мірча Григораш ще з ранніх літ тримався роботи, бо де працював, там старався доказати, що можливо із нічого зробити щось...

Будував доми, мости, паркани, гаражі, був у цьому ділі завжди «першою струною».

У молодості одружився із Сільвією Григораш – односельчанкою, розумницею, бо знала як кожному треба порадити чогось корисного, як треба поводитися на людях, чому треба відвідувати немічних, звідки може одержати тих божественних сил, щоб все гарно і успішно довести до краю, не забувати церкву...

Дружина Мірчі Григораша народила шість діточок – чотири дівчинки і два хлопчики – нині всі дорослі.

Коли народилася шоста дитина, дехто докоряв Мірчі: навіщо тобі стільки дітей, що ти будеш робити з ними, чим ти їх прогудуєш?

Мірча нелегко переживав ті докори і пересуди...

Мірча не важив на людські поговірки, узявся до нелегкої праці, його руками піднімалися нові гарні будівлі – такі світлі, як його золота душа.

Нині Мірчові діти мають середню освіту, кожний із них закінчив у місті Сереті ліцей.

Тому що через кризу в нашій країні не так легко знайти місце праці, старша дочка Міхаела пішла в Італію, де працює вже понад 12 років, одружилася і вже має двоє діточок.

Мірча з великою радістю став дідусем.

Друга його дочка, Ніколета, подалась в Іспанію, де працює вже понад 10 років. І вона одружилася і вже любить двох своїх діточок.

Третя дівчина Діана, побачивши, як її сестри працюють в різних країнах, як заробляють гроші, одного дня сказала своїм родичам: і я хочу піти в Італію, хочу і я там щось заробити, щоб мала і я чим віддячитися батькам, які нелегко нас зростили і виховали...

Одного дня обняла маму і батька і пішла в Італію, де працює її сестра Міхаела.

І вона одружилася, і вже має дитину, і щороку приходить у відпустку, щоб відвідати своїх любих батьків...

Четверта дівчина Аліна, про яку я вже писав в «Українському віснику», нині студентка в Ясах на медичному факультеті.

Один із хлопців працює в Дорнештах на фабриці лісової промисловості, а найменший ще учень у серетському ліцеї «Лацку Воде».

Скажіть, читачі, любі односельці і всі мої знайомі, хіба можу бути я байдужий і не писати про таку роботящу і прекрасну родину?

Але це не все...

Мірча Григораш, маючи фах конструктора,

подумав кожній дівчині побудувати на тім самім огороді хату і що подумав, те і зробив і ще робить, буде...

Подумав, що тоді, коли дівчата повернуться в рідне село Негостину, щоб кожна мала своє «гніздо».

За грошовою допомогою рідних дочок Мірча збудував гарну віллу Міхаелі і хто йде до Серету, має можливість налюбуватися нею.

А коли закінчив хату Міхаелі, взявся до другої – збудував і Ніколеті віллу, а потім і Діані, до Різдва хоче закінчити, щоб зміг на Святий вечір заколядувати біля неї.

Каже, що має намір збудувати і Аліні світлий дім на тому ж огороді, щоб сестри жили одна коло другої, а не по різних вулицях села.

Коли йду до Серету зустрітися із «своїми вівторниками», люблюся цими гарними будівлями.

Перед таким батьком, як Мірча Григораш, треба зняти шапку.

Михайло ВОЛОЩУК

Фото автора

У другій половині жовтня до села Варіаш прибули автобуси з художніми колективами на свято під назвою «Дні української культури».

Після довгої перерви (приблизно шість років), бо бракували умови для розгортання таких подій, жителі села Варіаш знову мали нагоду послухати українську пісню. Пісня народилася на селі і там вона звучить найкраще. Треба згадати, що в селі разом з іншими меншинами проживає і українська меншина – за переписом понад 500 українців.

На події були присутні депутат СУРу Іван Марочко, голова Тіміської філії Юрій Глеба, шкільний інспектор з української мови Іван Кімпан, голова організації м. Лугож Іван Ковач і примар села Николає Бірош. Організаторами були Ю. Глеба, Дмитро Липий, голова місцевої організації, примар села, допомагала, як завжди, справжня українка Іляна Байкулеску. Відкрив свято Ю. Глеба, поздоровивши примаря за оновлення будинку культури, бажаючи, щоб культурні заходи відбувалися якнайчастіше.

Депутат Іван Марочко, кланяючись українцям похристиянськи, висловив радість бути разом з ними.

Українська пісня у Варіаші

Молодий примар села сказав, що для них велика честь і радість бути господарями таких дійств.

Почався концерт. Першими вийшли на сцену господарі села. Учні школи декламували вірші, співали пісні. Їх молодий керівник учитель Микола Корнищан. Потім танцювальна група «Сава Іліч» в гарних костюмах, яка представила сербський танець (у селі багато сербів). Опісля Одотя Корнищан виконала з свого репертуару кілька українських пісень. Слідував колектив «Шовкова трава» з м. Лугож з гарним пісенним репертуаром. На подію був запрошений сербський ансамбль танців «Светій Нікола» з села Бечкерек.

Ансамбль зачарував глядачів, молоді танцюристи отримали гарячі оплески. Колектив

«Калина» з Щуки (керівник Маріана Брашовяну) гарно виступив. Спочатку появились на сцені два хлопчики в українських костюмах, які заграли на скрипці українські мелодії і були нагороджені оплесками. Формация закінчила виступ танцями. А вокальна група школи села Щука виконала ряд українських пісень.

Вже відомий всім українцям (і не тільки) молодий талановитий Микола Гріль виконав на інструменті найкілька українських мелодій.

Інспектор І. Кімпан і Ю. Глеба нагородили керівників художніх колективів дипломами і поздоровили теплими словами за їх працю, яка має душевне задоволення тільки на сцені.

Приємно було слухати і бачити всіх учасників, вони принесли знову красу українській пісні і танцю.

В кінці Ю. Глеба подякував всім присутнім, депутату І. Марочку, примареві, художнім колективам, які так зачарували публіку, бажаючи їм здоров'я, радості берегти і цінити український дух.

Анна БЕРЕГІЙ

Де проживають задунайські українці (I)

Місто Тульча. В місті проживає 12 етнічних меншин, а серед них і українці. Вважається, що в Тульчі проживає кілька тисяч українців.

В Тульчі існують дві українські церкви. Церква Преображення Господнього (1875-1883) відома під назвою Руська церква, яка знаходиться в центрі, в зоні нового ринку. Церква Покрови Пресвятої Богородиці збудована в період 1888-1898 рр. і посвячена в листопаді 1898 року. Церква Покрови знаходиться в кварталі «Коморовка», де проживає і сьогодні велике число українців.

В 1949 році в Тульчі заснувалась українська семирічна школа. Директором школи був викладач української мови Іван Цопа. Тут ще викладали українську мову учителі Марта Бурдужа, Флоріка Височенко, Параска Вікол. Згодом заснувався український лицей. Українську мову викладав Роман Сингалевич.

Тудор Владіміреску – передмістя Тульчі. Розташоване на лівому березі Дунаю. На початку село називалося Чаталу, пізніше Regele Carol, а після другої світової війни Тудор Владіміреску. Місце, де розташоване село, приблизно до 1900 року було пасовиськом. Потім тут почались будуватися сільські хати. Так село почало зростати. На початку мешканці села займалися особливо скотарством і рибальством, а також землеробством. Тепер багато з них працюють робітниками на різних підприємствах в Тульчі.

В 1912 році тут проживало 312 жителів, в 1930 році – 421 чоловік, 1948 р. – 435 чоловік, 1956 р. – 412 чоловік. 1977р. – 440 чоловік. 1992 р. 242 чоловік., 2002 р. – 386 чоловік. Треба згадати, що тут проживає і чимале число українців.

На початку тут була збудована церква з дерева і комишу і обліплена глиною. В 1928 році розпочали будову нової церкви, яку закінчили в 1934 році. Церква має храм Святого Дмитра.

Місто Ісакча розташоване на північному сході Тульчанського повіту на березі Дунаю.

В цьому добруджанському місті, крім румунів, проживають й інші національні меншини, між якими і велике число українців. Вони мають навіть свій квартал в місті. В їх кварталі знаходиться і Руська (українська) церква. Тутешні українці називають себе і руськими. Церква Святих Михаїла і Гаврила (1842-1844).

В 1992 році населення міста налічувало 5639 жителів, з яких приблизно 30% українці.

Місто Суліна розположене в східній частині повіту, на відстані 65 км від Тульчі. Воно розташоване на правому березі дунайського русла Суліна, при впадінні Дунаю в Чорне море. Невелика частина міста розташована і на лівому березі Дунаю.

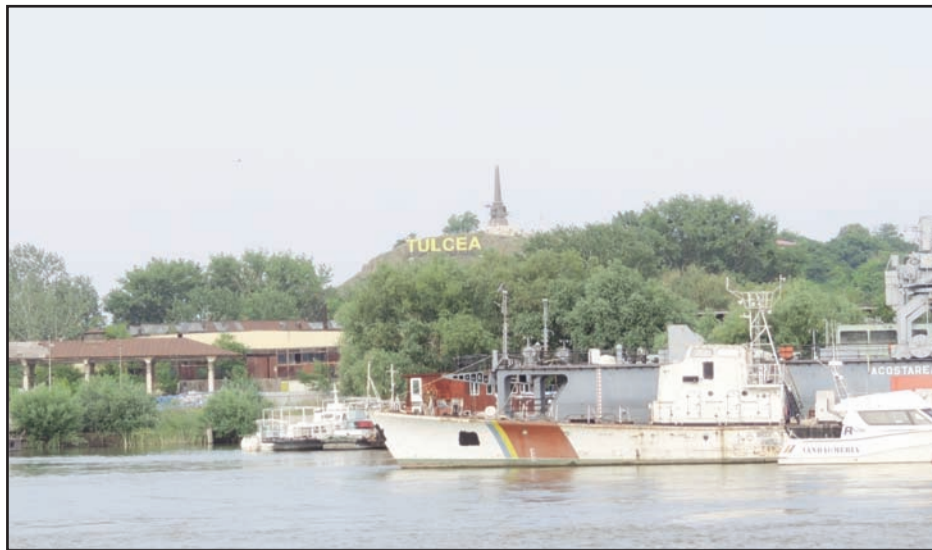
Гр. Дінеску ще в 1896 році писав, що в Суліні жило 1200 сімей з 4500 чоловік. По національностях: 450 румунів, 60 болгарів, 200 турків, 450 руських (українців), 2400 греків, 350 німців, 115 вірменів, 230 євреїв та інші національності. (Gr. Dinescu, Dicționarul geografic, statistic și istoric al județului Tulcea, București, 1896, ст. 272.)

Капітан М.Д. Йонеску в книзі «Добруджа напередодні ХХ століття» згадує, що населення Суліни різноманітне. В 1904 році місто Суліна налічувало 4923 чоловік; 803 румуни, 268 турків, 22 татари, 35 болгар, 594 руських (українців), 7 липован, 2056 греків, 444 вірменів, 173 євреїв, 49

німців, 45 італійців, 117 албанців, 24 англійці, французи, 17 поляків, 6 данчан, 21 маляр, 5 генуезців. Він згадує, що Суліна був адміністративний порт (пристань і консульські агенства Італії, Англії, Голландії, Швеції, Норвегії і Австро-Угощини. (M. D. Ionescu, Dobrogea în pragul veacului al XX-lea, București, 1904, pag. 274.)

За переписом 1992 року в Суліні проживало 5484 чоловік, з яких 4532 румуни, 4 маляри. 3 німці, 154 українці, 695 липованів, 11 турків, 63 греки

та ін. Розмовляючи з місцевим священиком о. Маріаном Черніка, він твердив, що багато українців записали себе румунами. Може, деякі мають мішану сім'ю (укр. + рум.) На його думку, в Суліні приблизно 30 % українців. Тут треба згадати, що українці і румуни ходять до церкви Святого Миколая, де служить о. Черніка.

В місті існують 2 церкви, одна румунсько-українська і одна грецька. Обидві мають храм Святого Миколая. Існують і 2 мечеті.

Вікторія (Перелита). Село розташоване на півночі Тульчанського повіту, на відстані 17 км. від міста Тульчі, по дорозі, що з'єднує місто Тульча з селом Мурігіол і на відстані 500 м. від дунайського русла Сфинту Георге. Село розположене в низині, що відкривається до Дунаю між найвищими горбами сіл Бештепе і Нуферул. Село Перелита було на початку турецьке поселення невеликого числа бурдеїв турецьких вівчарів. Згодом прибули сюди і розселились українці-втікачі, які прибули після зруйнування Запорізької Січі Катериною II в 1775 році. Сюди прибуло і багато втікачів від рекрутчини. Їх привабили добрі умови життя, особливо можливість рибалити і вирощувати скотину. Згодом турки виїхали з села і біля 1800 року тут залишилось тільки українське населення. З часом число українських господарств зростало і дійшло до 120, а потім знову почало зменшуватися. Майже все населення села українське, існують небагато румунських сімей. За переписом з 1992 року в селі проживало 160 чоловік.

Ілгані де Жос. Належить до громади Нуферу. Село розположене на березі дунайського русла Сфинту Георге. Воно засноване в 1899 році. Це маленьке село, яке не має школи, не має церкви.

В 1904 році тут проживало 79 чоловік, з яких 53 українці, 16 румунів і 10 греків. Вони займалися і займаються рибальством.

За переписом з 1992 року тут жило 88 чоловік, майже всі українці.

Махмудія знаходиться на сході Тульчанського повіту на відстані 20 км від Тульчі. Село розположене на правому березі русла Сфинту Георге у підніжжі гори Бештепе.

Назва села турецька. Вона походить від Султана Махмуда V, який збудував тут мечеть в 1853 році. Місцевість дуже давня, ще з доремлянської епохи. Колись називалася Cetatea Suciі. І тепер знаходяться сліди кріпості на горі Бештепе над Дунаєм.

За переписом з 1992 р. в Махмудії проживало 2961 чоловік, з яких 2351 румун, 58 українців та ін. 3 розмов з махмудійцями виходить, що тут проживають приблизно 150 українців.

В селі школа заснована в 1879 році.

В Махмудії церква збудована в 1864 році і має храм Святого Миколая (Чудотворця). Тут існують мечеть і липованська церква.

Люди займаються землеробством та рибальством.

Балтені де Жос раніше називалося Карасухат (Cara-Suhat) Село Балтені де Жос знаходиться на лівому березі рукава Сфинту Георге на відстані 3 км від Махмудії.

В 1896 тут проживало 32 сім'ї (147 чоловік), з яких 144 українці.

За переписом 1992 р. в цьому селі проживають 98 чоловік, майже всі українці.

Балтені де Сус знаходиться на лівому березі дунайського рукава Сфинту Георге, на відстані 4 км від Бештепе. Перед селом підіймається гора Карасухат. Тут проживало в 1896 р. 15 сімей (32 чоловік), всі українці. За переписом 1992 р. тут проживає 141 чоловік, майже всі українці. Вони займаються риболовством.

Село Мурігіол (українці називають його Муругиль) розташоване в південно-східній частині повіту на відстані 44 км від міста Тульча.

Територія села має різноманітний рельєф. На сході село межує з Дунаєм, рукав Святого Георгія, на півдні з озерами і лиманами Мурігіол I, Мурігіол II і Солоним озером.

Село носить назву Мурігіол ще з часів османського панування. Це зазначено в документах з 1864-1877 рр.

Мурігіол – означає Синя плавня.

В 1984-1995 рр. село називалося Інденденца, з чим мешканці не були згодні, і тепер повернуто назву Мурігіол.

Віргілій РІЦЬКО

(Продовження на 12 стор.)

Вінницька «Вишенька» у Ясах

З 12 по 17 жовтня делегація Вінницької мистецької школи «Вишенька» на чолі з директором Тетяною Василівною Заїчко відвідали румунських колег Яської філії СУРу та Національного коледжу мистецтв ім. Октава Банчіле.

Даємо їй слово:

– Наш приїзд співпав з святкуванням Дня міста Яси, який розпочався святковою ходою. Приємно вразила різноманітність національного колориту мешканців міста, особливо участь ансамблю «Веселка», які представляли українську діаспору в Румунії. Дуже сподобався святковий концерт в рамках фестивалю «Interetnic CONFLUENTE 2013», де були представлені національні танці угорської, циганської, німецької, македонської, російської, італійської, татарської та турецької культури.

Наступного дня нашого приїзду ми мали можливість відвідати уроки та майстер-класи з румунських танців. З величезним задоволенням наші діти на чолі з викладачами вивчали місцевий фольклор, намагались перейняти не тільки лексику, а й манеру, характер виконання. Ми відкрили для себе багатий світ румунського фольклору, яким із задоволенням ділились професор Штефан Нягу та фольклорний ансамбль «Рапсодія». Етнічне забарвлення лексики в поєднанні з академічним виконанням не залишили байдужим жодного з нас. Нашими надбаннями стали не тільки цікава румунська сюїта, але й її музичний супровід, який нам люб'язно подарували. Ми сподіваємось на подальшу співпрацю в рамках фестивалю

«Мистецтво без кордонів».

Під час перебування викладачам нашої делегації пощастило перейняти досвід всіх спеціальностей, які представлені в коледжі: уроки хорового та вокального співу, теорії музики, заняття з фаху: гобоя, труби, валторни, кларнету, фортепіано, а також відділення архітектури. На уроках відчувався високий рівень професіоналізму. Нам продемонстрували виконання творів в академічній манері та поділились своїм нотним матеріалом, який стане корисним в роботі з нашими учнями. Підсумком обміну досвідом стало підписання угоди про співпрацю між Національним Коледжем Мистецтв «Октав Банчіле» м. Яси та З ВДШМ «Вишенька» м.Вінниця.

Програма перебування була надзвичайно насиченою та різноманітною, з величезним задоволенням ми знайомились з місцевими традиціями, фольклором, визначними

історичними місцями, знайомились з культурною спадщиною та місцевим колоритом.

Підтримуючи гарну традицію проживання в сім'ях, наші діти відчули тепло та доброзичливість румунських родин. Учні ансамблю «Веселка» проводили весь свій вільний час разом з українськими друзями.

Фінальною подією став вечір дружби, де ми продовжували насолоджуватись теплом та доброзичливою атмосферою, яка панувала на протязі всього нашого перебування в м. Яси. Заключним акордом став танець дружби, який об'єднав в спільному колі як дітей, так і дорослих, а також залишив незабутні спогади в наших серцях.

Ми надзвичайно вдячні Яській філії Союзу українців Румунії, голові – Віктору Григорчуку, заступнику – Даніелю Серденчуку та ансамблю «Веселка» під керівництвом Родіки Фаліштяну за гостинність та підтримку під час всього перебування в м. Яси.

Записав Віктор ГРИГОРЧУК
Фото автора

Де проживають задунайські українці (I)

(Початок на 11 стор.)

Румунські джерела вказують, що село було засновано трансільванськими моканами, які прибули після 1750 р. з вівцями на пасовиська. Хоч вказано, що 1800 року тут уже існувало 39 сімей моканів, які одружились з українками. Це значить, що українці були тут раніше моканів.

Із розповідей козака Коломийця дізнаємось, що в 1811-1812 рр. велика частина придунайських земель давалась в аренду трансільванським моканам, як, наприклад, землі сіл Карабаїр, Сарінасуф, Мурігіол, Махмудія, Пріслав, Перелита.

Треба згадати, що до Муругиля належало невелике село Узлина (Uzlina), на відстані 4 км. Воно було засноване перед Мурігіолом. В 1800 році тут було 40-50 українських хат.

Школа була заснована в 1884 році і діяла в найманому будинку до 1912 р., коли збудували перший шкільний будинок, знищений під час Першої світової війни. В 1923 році збудована нова школа з трьома класними залами. В 1949 році тут заснувалась українська школа. В цій школі існував

і гуртожиток, де проживали учні з сусідніх сіл. Багато років українську мову тут викладали учителі Іван Ковач, Ірина Ковач, Іван і Марія Михайлейко, Тодер Боднарюк, Зеновія Чикирма та інші.

Будинок прімарії був збудований в 1883 році. Знищений в Першій світовій війні, він був відбудований в 1927 році. В 1936 році заснувався дім культури.

Із статистичних даних за 1904 рік дізнаємось, що в Мурігіолі було 14232 гектарів землі. Були 762 жителі, з яких 559 українців, 112 румунів, 78 турків, 2 болгар. В 1930 р. 4675 чоловік, з яких 2065 українців. В 1939 р. – 1792 жителів, з яких 1415 українців.

В 1967 р. українське населення цього села становило 80%. Українці появились у селі ще з 1877 р., про це свідчать руїни церкви в Узлині. Про церкву в Узлині знаємо лише, що повені з 1890 р. зруйнували її.

В 1967 р. тут проживало 395 українських сімей (1378 чоловік), а румунів 82 сім'ї (233 чоловік). Крім них тут проживали 30 чоловік болгарів, 5 сербів, 4 греки.

В 1992 році в Мурігіолі було 1458 чоловік, з яких 1150 українців (число українців записано на основі розмов із кількома односельчанами, офіційно записано тільки 432 українці)

Церква була збудована і освячена 23 квітня 1883 р. з храмом Святого Георгія (Юрія).

(далі буде)

Хрещення рівноапостольського князя Володимира і всієї Русі-України.

Яку віру прийняв Володимир Великий?

Східні сусіди, руси-українці, в раз, який я знайшов у книжках Української Православної Церкви Святого Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета, прийняли християнську віру, в 988 році після Різдва Христового, а це, мабуть, кожний українець знає або повинен знати.

Дорога до здобуття християнства не була легка. Першим із проповіддю про Христа на Русь-Україну прибув святий Апостол Андрій Первозваний. Із Візантії, через Крим, потім по Дніпру він піднявся на північ і на Київських горах встановив Хрест, пророкуючи: «На цьому місці засяє Благодать Божа і буде безліч християнських храмів».

Уже при князюванні у Києві Аскольда і Діра на Русь-Україні було чимало християн. Свята княгиня Ольга у 957 році прибула в Царгород, де була охрещена патріархом Полієвктом, а приймав її від купелі імператор Константин Багрянородний. Повернувшись додому, свята княгиня Ольга намовляла і сина свого, князя Святослава охреститися. Але войовничому князеві, який все своє життя провів у військових походах, у поході і загинув, не імпонувала християнська релігія миру, любові, всепрощення. Однак князь Святослав не переслідував християн та християнство.

Християнська віра стала державною вірою за часів сина Святослава, онука Ольги, великого князя Володимира.

Великий князь Володимир, за прикладом своєї бабусі княгині Ольги, вирішив змінити язичницьку віру. Дізнавшись про його намір, до нього приходили магометани, латинники, кримські юдеї та греки православної християнської віри. Кожний із послів пропонував князеві прийняти його віру. Віра магометан не сподобалася князеві, бо забороняла пити вино, їсти свинину і вимагала обрізування. Латинникам Володимир відмовив, бо і раніше Русь-Україна не хотіла приймати віру від Папи Римського. Юдеїв також не хотів, бо вони розсіяні цілим світом. Нарешті прийшов грецький проповідник-філософ і почав доводити неправду інших вір і вчити великого князя закону християнського. На закінчення своєї місії він показав князеві Володимирі образ Страшного суду, на якому, як знаємо, намальовані праведники, які йдуть до раю, а грішники, в пекло на вічні муки. Великий князь сказав: «Добре тим, що йдуть до раю, а горе тим, які йдуть до пекла» – «Хрестись – сказав філософ, – і будеш у раю з праведниками». Володимир, відпустивши грецького проповідника, скликав бояр і міських старійшин і просив у них поради, яку віру прийняти. Бояри відповіли Великому князеві: «Кожен свою віру хвалить, князю, а хочеш добре довідатися, пошли розумних людей дізнатися, намісці,

яка їхня віра, як вони служать Богу».

Володимир за порадою бояр послав десять розумних чоловіків до магометан, до латинців і, нарешті до греків у Константинополь. Вони були скрізь, довідались і, повернувшись до Києва, розказали князю і боярам про віру кожного. Бояри були згодні тільки із грецькою вірою, і Володимир вирішив прийняти віру грецьку православну і почав думати про хрещення. Але, як язичник і войовничий князь, він не хотів принижуватися перед греками і покійно просити у них хрещення. Володимир хотів і віру православну здобути шляхом завоювання. Для цього він з військом пішов на Тавриду і взяв грецьке місто Херсонес, або Корсунь – це недалеко від нинішнього Севастополя. Звідси він відправив послів до грецьких імператорів Василя і Константина з попередженням, що він візьме і Константинополь, якщо вони не віддадуть за нього заміж свою сестру Анну. Імператори відповіли, що вона, як християнка, не може вийти за язичника, але вони згодні віддати її, якщо він прийме грецький закон, тобто християнську віру.

Великий князь оголосив через послів, що він любить грецький закон і готовий хреститися. Тоді царівна вирішила вийти заміж за старшого іноплеменика і вирушила до Корсуня з духовенством і своїм почтом, щоб урятувати свою батьківщину від згубної війни. Але сталась велика причина, Володимир захворів і осліп і, коли єпископ поставив руку на нього, він прозрів і сказав: «Тепер я пізнав істинного Бога!» Це сталося під час хрещення. Після цього великий князь з царівною вирушив до Києва. Він узяв із собою священиків, церковне начиння і образи для благословення: коли ж прибув до Києва, то наказав, щоб усі багаті і бідні, великі і малі у встановлений день прийшли для прийняття хрещення. У призначений день усі жителі Києва із жінками і дітьми прийшли на Дніпро. Всі увійшли у воду і стояли: дехто по шию, інші по груди, малі діти біля берега, матері тримали на руках немовлят; священики стояли на березі ріки і читали молитви хрещення. Володимир бачив це, радів, що він і його люди пізнали істинного Бога. Цього дня, як зауважує літописець, земля і небо раділи. Подія ця сталася в 988 році після Різдва Христового.

Щоб утвердити народ у вірі й законі християнському, Володимир викликав із Болгарії священиків, які відправляли службу Божу слов'янською мовою. Крім цього, князь відкривав школи і будував церкви; так, у Києві він збудував чудовий храм в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці. Храм цей звався Десятинним, бо великий князь виділив десятку частину своїх доходів на його утримання. Володимир помер 1015

року. Православна Церква прославила його як святого, тобто був канонізований як святий Православної Церкви.

Пам'ять святого князя Володимира святкується 15 липня (ст. стиль), а днем князя вважається 1 серпня (ст. ст.).

Ці дати я взяв із духовної української літератури («Закон Божий», Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, Київ, року Божого 2003 стр. 362, де пише «старий стиль». Я знав, що Св. Рівноапостольського князя Володимира Великого святкують в Україні 28 липня, не 15. Подивився в український календар і знайшов, що УПЦ святкує Володимира 28 липня. Мабуть, помилка друкарська.

На Україні Православна Церква, тобто Православна віра, парадоксально, поділена надвоє: Українська Православна Церква Київського Патріархату та УПЦ Московського Патріархату. Між ними відбуваються неприємні справи, напади і т.д. До того ж і католики підтримують своє, що Володимир прийняв католицьку віру Візантійського обряду. Ця боротьба за душу народу ще незакінчена.

Голос Нашого Кобзаря свідчить:

*«Ще як були ми козаками,
А унії не чуть було.
Отам-то весело жилось!..
Аж поки іменем Христа
Прийшли ксьондзи і запалили
Наш тихий рай.
І розлили
Широке море сліз і крові...»*

(Орська кріпость, 1847 р.)

Якщо Великий Володимир і вся Русь-Україна хрещена греками і підтверджена болгарськими священиками, то ясно, що це була православна віра.

Прийняття християнства Володимиром і всієї Русі-України – це найвизначніша подія в Україні.

Підготував Юрій ЧИГА

Петро

Жив чоловік на ім'я Петро. Одержав він у спадщину невеличку ділянку виноградника. Весною пішов Петро на виноградник подивитися, що там робити треба.

Подивився та й каже:

– Завтра візьму сапу і всю траву випалю. Та й пішов додому.

А на виноградникові, у траві, було гніздо маленьких лисенят.

Як почули це, перелякалися. Прийшла стара лисиця, а лисенята до неї:

– Мамо, – кажуть, – приходив якийсь дядько і казав, що завтра прийде і всю траву виполе. Тікаймо!

Лисиця-мати каже:

– Сидіть спокійно. Це господар цього виноградника. Я його знаю. Він не скоро прийде.

Минуло чимало часу. Приходить Петро на виноградник з сапою. Дивиться, а бур'ян по пояс. Почухав потилицю.

– Ех, каже, тут сапою нічого не зробиш. Піду додому візьму косу.

Та й пішов.

Лисенята почули та до матері:

– Мамо! – кричать. – Тікаймо! Знову приходив той чоловік. Пішов додому за косяю. Зараз прийде, поріже нас.

– Грайтеся і нічого не бійтеся, відповіла лисиця.

Минуло ще місяців зо три. Приходить Петро вже з косяю. Спробував косити, коса не бере. Подумав Петро та й каже:

– Спалю бур'ян. Піду візьму сірники.

– Тепер тікаймо, сказала стара лисиця, це він зробить.

Подав Алекс КОРНИЩАН

Хеллоуїн

У Румунії Хеллоуїн не традиційне свято, такого свята ніколи не було. Щось на зразок Хеллоуїну – наші святки з колядками, збиранням данини і таке інше.

В Румунії традиції святкування Хеллоуїну не надто глибокі і прижився він, тому що яскравий, веселий і нетрадиційний для нас.

Це хороша можливість повеселитися цілу ніч, продемонструвати свою фантазію і «чорний» гумор.

Що ми знаємо про свято Хеллоуїн? Хеллоуїн – одне з якнайдавніших свят в світі. Його історія налічує тисячоліття, починаючи від кельтського фестивалю Самхейн, римського Дня Помони (богині рослин) і християнського «Дня всіх святих». В ньому дивним чином поєднуються кельтська традиція вшановування злих духів і християнська – поклоніння всім святим.

«Trick or treat?», що в перекладі означає «Гаманець чи життя?». Саме цю фразу найчастіше можна почути в ніч з 31-го жовтня на 1-е листопада, коли святкують Хеллоуїн. В останній час і в нас можна побачити дітей і підлітків в костюмах привидів, відьом, вампірів та іншої нечисті такими словами випрошують солодощі у сусідів і перехожих.

Святкувати Хеллоуїн в Румунії почали не давно, всього кілька років тому. Це свято прийшло з США, хоча батьківщиною Хеллоуїна є Великобританія. Саме ірландські іммігранти привезли в XIX столітті на американський континент свої страхи, прикмети і звичаї. Кельти (нащадками яких вважаються ірландці) вірили, що в ніч Хеллоуїна відкриваються врата світу тіней, і вся нечисть проникає на Землю. Щоб злі сили не пізнали смертних, потрібно було переодягатися в когось з потойбічних представників.

Американці, які почали святкувати Хеллоуїн вже більше ста років тому, вважають його самим веселим костюмованим фестивалем, якого чекають як дорослі, так і діти, мабуть, навіть більше, ніж Різдва чи Нового року. Здавна кельти почали відзначати це свято з релігійною під основою, проводжаючи світлу сторону року (літо) і зустрічаючи його темну сторону (зиму).

Традиційно Хеллоуїн відзначається навколо багаття, з піснями і танцями, а також зі страшними історіями та легендами про духів, чаклунів, відьом і всякої іншої нечисті.

Символ свята – світильник із гарбуза, вирізаний у вигляді голови («світильник Джека»). Вважається, що давним-давно якийсь фермер Джек уклав угоду з дияволом, але примудрився обхитрити його і не віддав йому свою душу. Через несправедне життя Джека не пустили в рай, а через його хитрощі ворота пекла теж були закриті для нього. Тому Джек змушений в очікуванні Судного Дня поневірятися по світу з гарбузовою головою з тліючою вуглиною всередині.

У деяких країнах спеціально до Хеллоуїну вирощуються гігантські сорти гарбузів, так як попит на цей городній овоч у свято дуже великий, адже кожен хоче власноруч вирізати найоригінальніший ліхтар з гарбуза і виставити його за своїм вікном, щоб він відганяв від житла злих духів. Найбільшим гарбузом в світі до Хеллоуїну вважається плід вагою 1446 фунтів, вирощений фермером з Канади, штату Онтаріо. А перші Джек-ліхтарі в давнину вирізали не з гарбуза, а з ріпи, вони були невеликих розмірів і їх виставляли по кілька штук на кожне вікно, а також підвішували до воріт і даху.

Хай це свято буде однією з можливостей повеселитися для наших дітей!

Золотий черевичок

(Продовження з минулого числа)

Коли приходять.

– А що, наварила?

– Наварила.

– А сорочку пошила?

– Та й сорочка пошита.

Подивилась баба, нічого не сказала, тільки плечима здвинула.

– Давай обідати!

Посідали обідати та й почали розказувати, яку-то вони панночку в церкві бачили – як сонце гарну, що аж князенко і

швиденько та до верби:

– Вербо яра, відчинися! Ганна-панна йде!

Відчинилась верба, а з неї панни так і вилинули.

– Панно наша люба, панно наша мила, що скажеш робити?

Вона їм загадала, убралася до церкви, в золоті черевички взулася, поїхала.

Коли князенко вже там. Вона як увійшла, то й церкву осіяла. Люди торопіють: «Боже, яка краса! Хто ж це?» Ніхто не знає... А князенко очей не зведе... Кінчається відправа, вона вийшла, приїхала, пишне убрання поскидала, своє рам'я наділа, сіла та й дожидає з церкви.

Поприходили з церкви, посідали обідати, розказують за ту панну.

– Князенко гарний, а вона ще краща.

– А може, вона до мене підхожа? – Ганна питається.

Бабина дочка регочеться, а баба трохи не біла дівчини... Не знає вже, що б їй і робила, так зненавиділа.

А князенко тим часом усе довідується: хто та панна? Ніхто не знає. Радилась, радилась, як би його дізнатися. От один хлопець і каже:

– А я знаю, як довідатися.

– А як? – питається князенко.

– На тому місці, де вона стає, смоли підлити, черевички й попристають.

Так і зробили... Приїхала Ганна-панна на третю неділю до церкви, стала... А ті вже – князенко з панами – так і пильнують, так і пильнують... Кінчається відправа, хоче вона йти – не рушить з місця. Рвонулася вона, таки зірвалася, а один черевичок і зостався. Утекла вона додому, приїхала,

молитись забув та на неї дивиться.

– А до кого вона підхожа? – питає дівчина. – Може, до мене?

Бабина дочка в сміх, а баба:

– Ач, нетіпаха, грубниця погана, до кого рівнятися здумала!

От діждали й другої неділі. Знову дід з бабою та з бабиною дочкою до церкви, а тій звеліла баба топити та й ще якусь роботу загадала. А вона впоралась

убралася знов у своє рам'я та й сидить.

Приходять із церкви, як стали розказувати!..

– Такий – кажуть – маленький черевичок, що й ноги такої нема, щоб на неї прийшовся.

– А може, на мою прийдеться? – питає дівчина.

Баба як розлютується, як почне її ляяти вдвох із дочкою:

– Та ти нетіпаха! Та ти грубниця, тільки в попелі гребешся, ноги як ті колоди, а до кого рівняєшся!

(далі буде)

Як павук плете павутину?

Павуків можна зустріти практично скрізь, у будь-якому кліматі, вони можуть жити як на суші, так і на воді, можуть бігати по землі, а можуть забиратися на дерева. Павук – це комаха, як може здатися. Він відноситься до класу павукоподібних. Від комах павуки відрізняються тим, що у них по вісім очей, по вісім ніг, їхнє тіло поділене на дві частини і у них немає крил. Павук плете свою павутину, використовуючи шовк. У животі у павука є спеціальні залози.

На кінці шлунка розташовані органи, які обертаються, всередині них є безліч отворів, через які пропускається шовк. Назовні він виходить рідким, але при контакті з повітрям миттєво твердне. Шовк буває різним і застосовується для різних цілей, липкий – для павутини, у яку повинні потрапляти комахи; міцний і не липкий шовк – для сходинок павутини і є спеціальний шовк – для кокона. І павутини, які плетуть павуки, бувають різної форми. Найчастіше це – кругла форма, але так само бувають квадратні, плоскі, у формі воронки, купола, дзвона. А ще бувають павутини з кришками, щоб комаха, яка потрапила в неї, не змогла вибратися.

Нова мода

Послухайте, люди добрі,
 Що хочу казати:
 Я хочу про нову моду
 Співанку складати.

Колис були добрі люди,
 Уни були багаті.
 Мали воли і корови,
 Газди були в хаті.

А теперки та й такими
 Хатами гудують,
 Старі хати розбивають,
 Палати будують.

Мав корову та й телицу,
 Продав за дурницю.
 Купив жінці мундур панський,
 Шовкову спідницю.

Жінка мундур ек убрала,
 Перед люстром стала.
 З гуцулки си розбрала,
 На паню си вбрала.

Я теперки уже паня,
 Не буду робити
 Та не буду я кавулям
 Під фіст си дивити!

А масельце та сметанку
 Будут приносити,
 А я «паня» у покою
 Буду їм платити.

«Паня» жде вже другий
 тиждень –

Ніхто не приносить.
 Бере «паня» луб на лице,
 Йде, молока просит.

Та йде вона не просити,
 Нібито купити.
 А в кишені вітер віє –
 Нічим заплатити.

– Вибачайте, добрі газди,
 Я си помилила.
 Я спідницю другу взяла,
 А з грішми лишила.

Якщо гроші я лишила,
 Та масло не лишу.
 А завтра дуже раненько
 Я вам гроші пришлю.

Співаночки я складаю,
 Сокиров не тешу.
 Я вам вірну правду кажу,
 Нікому не брешу.

Записав 2002 року Юрій
 ЧИГА
 від Настасії Михно із с. Нісіпіту.
 Вона ще здорова і має 92 роки.

Набутки

Подєкуймо оцим газдам
 За цисі набутки,
 Шо наклали на ці столи
 Й закликали тутки.

Скажи, Женю

– Скажи, Женю, як сусідці:
 Мирно, чесно, без тривоги.
 Чому мій у сні говорить
 Щоночі про чийсь ноги?

– А звідки я можу знати?
 Це лиш серце відгадає.
 Може, жаль йому, що дома
 Таких гарних ніг не має?

Та наклали на столи
 Кубасу та й кєшку
 І дараби салцісонів,
 Ше й горівки флєшку.

А я пиво страшно люблю
 Тай люблю й горівку.
 Мене відси кучували
 Єк медведя з чірку.

А я люблю цу горівку
 Лиш мені додати.
 Та я буду при горівці
 Файно вам співати.

Я складаю співаночки,
 Аби люди чули.
 Аби знали ек співають
 Ще старі гуцули.

Бо молоді вже не хочут
 По старому співати.
 Вони ході в дискотеку
 Ламбаду гуляти.

Та ламбаду вни гуляють,
 Бо добре си мают.
 А дівчата куці блюзки
 На себе вберают.

Коротенькі дуже блюзки –
 На півтора шуха.
 Такі дуже коротенькі –
 Три пальці верх пупа.

А на шиї уни мают
 Файні телефони.

До діда

– Біжіте все у лікарню,
 Розчесуєте бороду.
 Може, діду, закохались
 У лікарку молоду?

– Закохавсь за те, що каже:
 – Дідусю, рота розкрий.
 А баба моя здуріла:
 Цілий день – закрій, закрій!

Михайло ВОЛОЩУК

Потискают на бутони,
 З хлопцями говорят.

Давно наші молодиці
 Страшно кєжко жили.
 Котра мала йкогос любка,
 Рідко си сходили.

Клали знаки парканами –
 Всілякі зорзони.
 А тепер їм добре жити –
 Мают телефони.

Бере телефон у руки
 Й зачина казати:
 – Прийди ше ізвечора,
 Пішов цей із хати.

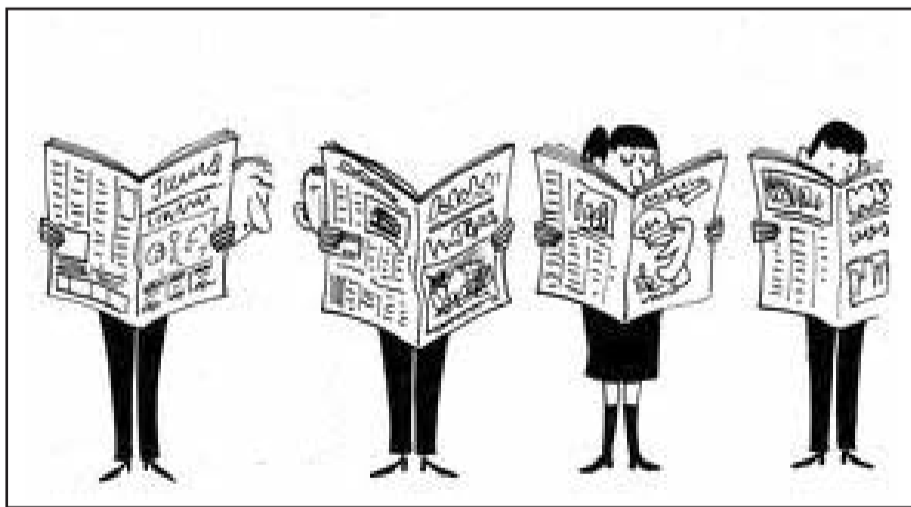
А косити та й не кошу,
 Дрова не рубаю,
 На тракторі потоками
 Співанки складаю.

Одні мене дуже фалє,
 А другі декуют.
 Та одні собі си серді,
 Страшно матеркуют.

Але чого вни матеркуют?
 Бо їм шоє невдача.
 А вни кажут, шо співає
 Пустий Терєблича.¹

¹Терєблича – прізвисько Івана
 Трифана.

Склав Іван Трифан, лісоруб-
 пенсіонер із с. Ульми
 Записав Юрій ЧИГА

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România